

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخونه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته يې

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتني او نیوکي

د هائیکو ساخت او هیئت خه دے . کومو معروضي حالاتو او نفسیاتی عواملو زبڼو لپه ده . خه تاریخ ، ثقافتی او ساجي پس منظر لري او پښتو ادب ته کله ، څنگه او له کومه راغلي ده . ددې وضاحتو نو بچني ضرورت نه دے پاتې شوه . ځکه چې اوس د دنیا د نورو ژبو او ادبیاتو نه قطع نظر د پښتو ژبې او ادب د سر نقادانو او ادیبانو هم په دې حوالې سره دومره ضروري مواد او اهم معلومات مخي ته راوړلي دي چې دوباره ذکر به یې نوستونکي د تکرار د بې خوندي او د نظر د ستومانۍ سره مخ کړي . گڼي نو دې سلسله کښي زما مضمون چې زما د هائیکو رومي مجموعه " راته غور و ونو کښي بنگلې شېرنگلوي " کښي چاپ شوه دے . باید چې اولوستلې شي . او بیا په تېره تېره د ښاغلي محمد یازغل صېب تفصیلي مقاله چې د هغوي د هائیکو په مجموعه " د ښائستونو د صحرا ورینې " کښي موجوده ده

په دې حقله کښي کښلې هوارو لپ شي .

ځکه نو دلته زما مقصد د هائیکو په ټیکنیک خه تحقیقي مضمون یا مقاله لیکل نه دي بلکې د هغې اختلافاتو سراسر هم نه بلکې سرسري شان جاج اختل دي . چې د ټپې په مرسته او د هائیکو په غندنه کښي مخي ته راغلي دي . ممکنه ده چې په دې لړ کښي زه د هائیکو خه فني او ټیکنیکي اړخونه هم په گوته کړم . ولې حیثیت به یې د بحث د غوښتنې او موضوع د تقاضونه زیات هېڅ هم نه وي او زما دې خبرې سره به بچني نه متعارض کښي چې گڼي زما دا لیک په هائیکو باندې منضبط او مبسوط تحقیقي لیک نه دے .

تر اوسه پورې چې د هائیکو په مخالفت کښي کوم لیکونه زما له نظره را تپ شوي دي هغوکښي سنجیده او غږ سنجیده هر دوه قلمه ذهني رویو برخه اختلې ده . دې لړ کښي چې غږ اصولي او د هائیکو د صنف سره په حسد ، عصبیت او بې علمي باندې میني یې خایه مخالفتونه په نظر راځي . هغه زه دخپل بحث نه ځکه او باسم چې داسې ذهني رویې د ژوند او ادب د غوښتنو نه صرف څنډه ده بلکې د نا اهلې د ټپولو په هغه کښي د ټپې په اوږدو د ټوپک اړغودلو ناداني ده او د ټپې سره د دښمنۍ کولو لاري هوارول دي .

ایته د ټپې او هائیکو د تقابل په نتیجه کښي چې کوم اصولي اختلافات یا بنیادي اښادښني مخي ته راغلي دي . باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چراغ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وایی چچ تپہ شاعر ورکوی اوہائیکوی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چچ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبره دا ده چچ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چچ گنې اظهار الله اظهار په فای ژوند
 کني د تپې د اهميت نه انکار کوي د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مره و چچ هائیکو په تخليقي سطح د فرد د انفراديت نني نه
 کوي او خود نمایی چچ د تخليق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کني د تسکين موندلو زياتي موقعې په لاس وړي گنې نو
 دغه معترضين دي پخپل گروان کني سر دنته کوي او اوږدي
 وایی که چري د پنتو ژبي يو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر ، غزل ، هائیکو ، افسانه ، ناول ، خاکه ، کتل وغیره ليکي نو

چې جائزه یې واخستلې شي . خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چې د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” هائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر “ کې ورکړي دي هغه
 دي لازمي اولوي او د تصفیه شوو اختلافاتو دي په بیا بیا
 یې حایه گردان نه کوي گنې نو او دي بیا یې چې زه په خپلو
 انتقادي معروضاتو کې په کوم کوم مقام تیندک شوی یا
 په کوم کومو حایونو کې تیر وتلی يم - زلمی نقاد بناغلی
 ازاد اشغری سبب په دي باب کې ليکي .

” راته غوږ ونو کني بنگرې شپنگوي ، نوم هم
 بناسته او د تاپول گتې اپ هم بناسته ..... د
 اکثر و ملگرونه چچ ما کوي تبصرې پرې ولوستې
 يا واوړېدې د هغې په باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چچ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوستې شي نو په دي کې ددغو بناغلیو
 معترضينو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړې شوي مضمون کې د حقيقت څرگند
 کړی وو چچ :

” د تپې شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي“

لهذا گڼو ناقدینو دي خبرې په ترڅ کې سنجيد او طنزيه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائ د
 دې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کې د زمکې او اسمان فرق د
 بوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقايي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخايي تناظر کې د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقايي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هېه. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هېه وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېه وجه هېه که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هېه اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هېه.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاې هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عاليي سطحې توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختياي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې دې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځې هائيگو و غماشې اعلي ترينې نېوې دي بلکې دا ښه په و شوق سره وېلې شوې چې اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځو هائيگو ته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غځېدې کوي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف د چې غځې ليکونکيو د غځېدې کوي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غځېدې کوي واقعي چې د غځېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو غځېدې خيانت بکاري. در حقيقت غځېدې کوي يا غځېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لونه جرم دے. چې د هوس ناکې، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې توروې. پېشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغو اېښود پکښې په داسې هنر او غځندل شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به غځېدې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڻک چي دکوڻي چرگي نه ماتڀڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکڻي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکڻي بيان شوے
دے چي په بڻو پري نه دي ستول پکار گڻي نو مازغه ي
خرابيدے شي. خو بناغلي مشتاق ته پکڻي بڻکاره غماشي
بڻاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هاينکو کڻي ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هاينکو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هاينکو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي بڻي بي
خايه ده. چي گڻي په ډښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هاينکو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ي نفی کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ي بناغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي د پر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوځول به عين انصاف وي.

بناغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هاينکو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هاينکو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کړے شو ي هاينکو کڻي
غماشي ده. چي نه ي لفظياتو کڻي د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکڻي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيد که هم پيدا کېدے شي.
بلنه هاينکو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٻيڙي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خو گئي هغوي فقط نفس گئي او برگزیده ٻيڙي اوربدي او
 لوستي دي او يا گئي د ٻيڙي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٻيڙي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٻيڙي هم نه دي بلڪي د ڀينتو ٿري
 مشهوري او معروف ٻيڙي دي جي بستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله ي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٿيو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په ڀينتو ٿبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د ڀينتو ٿي کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پٽکي په سر
 دے . او دا ٻي ٻيهر هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که ڊجنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبني - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوے دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ ډڀنتو نوو ليکونکيو د هائيوگوطرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کټر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په ڀينتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٻلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر ڀيني نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيوگ ليکونکي مانه
 ٿول سائيوگ بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي
 اوس ڏاڍاڻي صنف نه ڪار انستت ڪپن ي. چاربهته
 مڙه شوڀ ده 'رباعي نشته' قصيد ڇمي دي
 پڪار ده ڇي زمونڻ شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندي ڪري اوڪه خامخاڀه دي اصنافو ڪنڀي طبع
 ازماڻي نه شي ڪول نوڏ پنتو خالص خپل صنف
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنڀي
 دي طبع ازماڻي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه دي اولڪي شي خو
 په دي ڪنڀي شوڪ شه ڪول شي ڇي اوس نوڪ ڪول ڏٺي په
 مقابله ڪنڀي ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا
 پڪار دي ڇي دي عمل په ورستو دي نفسياتي عواملو او ڏ
 عصري غونڀنتو ته پام ور اوگڙو ڪول شي او بيادا ڇي لوڻ
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او زور موي.
 بحر ڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حوالې دي دي ليک نه قدم
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه
 پٽي عناد راڙ ڪنڀن ڇي ڏ ائي اينه ڪو ليڪو باعث او
 محرڪ گرڇڀڏ ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏ محترم ڏاڪڻ
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري دي زه پري اعتماد ڪوم
 اوس هغوي پوهه شه او بناغلي ڏاڪڻ اسرار. البته دا
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو وڻڪو ٺڪو ٺڪه هغه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻج نه دي
 پرڀني اصولاً غلطه او غڀ تحقيقي ده او دي حقيقت منلو
 نه سترگي پٽول دي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا
 اسلوب، وڪڻن، نفسيات، حوالې او غونڀنتي وي.

نن ڇي په ادب ڪنڀي ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند
 ڏاڍا ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غڀه ڪوم فڪري
 او ٽيڪنيڪي تحريڪونه راپورته شوي دي. او شعري او
 نثري ادب ڏي ڪوي ارتقاء او ارتفاح سره مڃ ڪري ڏس
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ
 خيال په حاشيه ڪنڀي هم چرته دغه امكانات نه پرڀنڀڀل
 زه دامم ڇي زمونڻه ڪلاسيڪي شاعرانو پنتو ادب ته
 مستقل او پاڇه بنيادونه وربخيلي دي او راتلونڪي ڪول
 ته لاري اساني ڪري دي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال
 ته اورسو ڇي بل ڇا ته ڏي پڪنڀي هڻج نه دي پرڀني زياته او
 سينه زوري ده.

ڏاڪڻ صبا زمانه زيات په دي خبره پوه ڏس ڇي تن
 او پروڻ ڪنڀي فرق وي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڀنڀن سره مڃ
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنڀي متعارف ڪپن ي
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجرڀي پڪنڀي ڪپن ي هغه ڏ متقدمينو
 زمانه ڪنڀي چرته وڪ او چوڻڪي ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پښتو په نبض گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صيب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چي دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوه زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم د چي نوي ليکونکي هايگو ځکه يکي چي گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چي نن سبا کوم ناسته هايگو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکو لري بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تسنيم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمباي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چي شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چي د هايگو ليکونکي ټول سايگو دي. نو دا د هايگو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چي د هايگو غنډ ونگي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډ شکل کښي کوي. زه نام چي بناغلي واکور صيب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چي بناغلي واکور اسرار صيب چرته هم پروفيشنل سايکټرست نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايگو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چي هايگو ليکونکي ټول سايگو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چي علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايگو سره د سايگو د قافييې د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چي اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوو آف فیشن کونو کپڙي او بالهون
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کره شي نو ممکنه ده
 چې شوک دا هم اوو اڻي چې د غزل لیکونکي خپل وي د کمال لیکونکي
 دل دله وي او د ټپي خالق کپڙي وي عالی هند القیاس ولي دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پرېوتی حربه او وسیله وي
 او هغه مزاج چې نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعي
 جذبات او احساسات زخمي کوي. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هېڅ سمون نه لري.

تر څو پورې چې د اڻي ایښه کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلي شتاق مجروح د یو بل ملگري ددې احتیاج تعلق
 دے چې گڼې چارې ته 'قصیده' ربايي او ټپه څه مړه
 شوي خو نه دي چې لیکونکي چاپاني صنف هاینکو لیکي.
 د پږې حایه په دې چې یو هاینکو لیکونکي هم دا نه
 وي وېلي چې شوک دې په گوته شوي دغې اصنافو کښې
 طبع ازمايي نه کوي ددې اعتراض نوعیت بېخي داسې دے که
 چې شوک اوو اڻي چې لوېناري دې کرکت 'هاکي' جناسک او
 سکواش وغېره نه کوي. بلکې ددې په ځای دې کشتي
 میرغې کبابي او گولي ونه و وغېره کول شروع کړي چې
 چرته روایت ئې ختم نه شي. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چې د "هندا ماکنزم" غوندې د ضعیف تحقیقي کتاب
 لیکونکي بناغلي شتاق چې د کوم ملگري په حواله خبره کړي

د هغه هېڅ نوم ادبي حیثیت او درک ئې نه دے په
 گوته کړے چې د تحقیقي اصولو خلاف او ادبي دیانت نه
 ټپسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح د
 یو فریڼي کردار په خوله کښې خپله ژبه ایښې ده او په
 یوې تراشې شوي مجسمه کښې ئې د هاینکو خلاف خپل
 ذاتي جذبات وراوندې کړي دي خو سرے څه اوو اڻي زمونږ
 قلمي مزاج داسې جوړ شوے دے چې مونږ مړي راژوندې
 کوو او ژوندې وژنو.

پروفیسر بناغلي داورخان داؤد په خپل یو مضمون کښې
 د هاینکو او ټپي د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "ځني محققین د ټپي د هاینکو سره نږدې تعلق
 په گوته کوي خو که وکتے شي نو بنیادی لحاظ
 سره دې دواړو کښې د هیئت په لحاظ پږ زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپاني ادب یو مشهور صنف
 دے. لکه د ټپي ددې د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددې په اختصار او جامعیت کښې دے
 خو هاینکو کښې صرف درې مصرعې وي. رومی
 مصرعه کښې پنځه، دوهمه کښې اووه او درېمه
 کښې پنځه سوتی اهنگونه وي یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لري. رومی او درېمه
 مصرعه ئې برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منځني

يُ دُ دُوُ صَوْتِي اِهْگُونُو هُوْمَرَه دُ دُوِي فَنَه
اوردَه وي يعنِي هَايْگُو دُ هَيْت اَوْ مَوْضوع دَوَارو
په لعانَه دُ مَحْصُوسو شَرَاظُو پابنده وي .

دُ هَايْگُو دُ صَوْتِي اِهْگ نِظَام دُ بَحْرِ مِتْقَادِب
ددِي ارکانو مطابق کهدے شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددِي برعکس دُ تپي دُ دُوُ مَصْرَعُو دُ صَوْتِي
اهْگُونُو يَ اِ مَلِي اوزونو ترتيباً په دي ډول دے
۲۲ = ۱۳ + ۹
نه

دُ پروفېسر صېب فرمودات په سر سترگو خو ډېرې
نېکمر تيا کاني په کني محوسېږي او يو ځای نيم کني په
کني دُ تحقيقي سپرې خلاف دُ سهولت احساس هم پتې
پتو په کوي ددې نه علاوه دُ هغوي دُ حوالې دا ليک يوفني
تیندک سره هم لږ شوي دے .

معلومېږي دا چې پروفېسر صېب دُ هَايْگُو هَيْتِي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټکنياکي ارتقاد په
نظر کني نه ده ساتي گني نو هَايْگُو به ي دُ او ولسو چيو
او ۵ - < - ۵ دُ ترتيب په حکمي او حتي تقسيم کني نه
داوتله يا ده هم ممکنه ده چې دې سلسله کني پروفېسر صېب

بېخي رجعت پسندانه ادبي ذهنيت لري چې دُ هَايْگُو دُ صنف
نه دُ يو خاص مکتبه فکر ټاکلے شوي قيود او حدود نه
پورته کول غواړي . گني نو دُ جاپان وړ مينه هَايْگُو ليکونکي
باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو کاشيکي په کني
اهم دے . دغه ترتيب حرف اخر نه دے کولے او بيا په عالمي
ادب کني دُ يوې مصرعي ' دوو مصرعو او درې مصرعو هَايْگُو
ليکلو تجربې هم شوي دي . کهدے شي پروفېسر صېب ته هغه
دُ انتقادات قابلې نه وي بکاره شوي ولې بيا ي هم وضاحت
لازمي پکار و .

بحر حال پروفېسر صېب چې دُ هَايْگُو دپاره دُ بحر متقادب
دُ ارکانو کوم ترتيب منلے دے او په مثال کني ي دُ هَايون صياد
صېب کومه هَايْگُو وړاندې کړې ده . دوارو کني هېڅ تړون
او نسبت نشته ' هَايْگُو په پښتو ژبه کني ده چې دُ زمينه
اوزانو دغې قسمونو سره هم اهنکي نه لري او مطلق دُ
بحر متقارب په بنودلې شوي بحر نه مقطع کښي حکله
چې دُ پښتو ژبې او هَايْگُو ځانته يو مزاج دے او دُ هغې
په دغه تجويز شوي بحر باندې بېخي تقطيع نه کښي .
هَايْگُو ده .

هدرد ي نوم دے
په مينه نه پوهېږي
ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايڼکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايڼکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايڼکو ليکي که ازادي او
 معرا هايڼکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خاڼ نه ورکوي لهندا د هايڼکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعايت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايڼکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايڼکو
 کښي يو پوره مضمون خاڼ شو د دې“

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايڼکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايڼکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په ليک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايڼکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايڼکو گڼي ارتقائي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناښته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايڼکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايڼکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايڼکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ۽ دوستون کي ذهن ڇڏي ڏنو سلسلو
 کري ۽ خپلو کٽي رايو ڄاڻي ڪري البته دا رعيت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڇهه ڏسي ڪلهي توري يا نڪتي پکڻي پر پڻ ڏي ڇي
 ٻه تصوير جوڙو ڪئي مرستيالي ثابتي ٿي. او ۽ مضمون
 ۽ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙي ڏي ڏاڳڻ ڏاڳڻ هم ڪلهي ڏي ڇي ڇي اصنافو
 ته ۽ ڇي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه ڇاڻه
 ڏسي محوسن ڏي نو ڇهه ۽ فڪر مندي خبره ڏهه او
 نه ۽ يو صنف ته ۽ زياتو ورماتيد و نه دا ثابتي ڏي ڇي
 ڇي هغه ڏي ڇا مافوق الاصناف او ڳڻي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ۽ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ۽ پڻو ٿي اولي ۽ هائڪو
 مجموعو ده) ۽ هائڪو ۽ صنف خلاف خپل كوم خيالات
 حرڪت ڪري ڏي. ۽ هتي لب لياپ دا ڏي ڇي ڇي اسماعيل گوهر
 خپل ڳڻي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ڳڻي ضائع ڪري ڏي.
 ۽ حبرانتيا خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 ڏي ڇي ڇي تخليقي روح ۽ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ۽ يو معلوم هيت ٻه چوڪا ڏي تخليقي
 جذبه خپل اظهار او سکري يا له ڄاڻ سره ۽ رائج اصنافو
 نه بيبل ڇهه شڪل راور ڏي نو خپل افاديت به او بائي. م

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائڪو نه وي ڇڪه
 ڇي ۽ هائڪو خپل ڏسي ساختيا ڪري ۽ ورهه 'نفسيا ماهيتون
 تيڪنيڪي غوڻتني او داخلي اڻخونه ڏي ڇي عام ڏي مصره اين
 نظرون ۽ ٻه اسانه نه ٿي زغله.

۽ مڙمن سلسلي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سره او رساله
 خود هائڪو ۽ اوڀر و نه پس ورته ڏسي محوسن ڏي
 ڇي ڇهه خبره لاڀاڻي ده او يو قسم ۽ تندي او تشڪل
 احساس ورته ڪڙي.

چونگي مڙمن سلسلي شاهين ۽ روهي سندرو
 سلسله ڪڙي ٻه پڻو ٿي رانجو ڪڙي بلا وخت صرف
 ڪڙي ڏي او دغه رنگ دغي خوب اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته دا بڻي او ترون پيدا شو ڏي ڇڪه ورته
 ڏسي احساس ڪڙي. ڪڙي ڏي ڇي هغوي ۽ هائڪو دوستو
 له هم ڏي خپل قيمتي وخت ورڪڙو نو ۽ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪڙي او ۽ هائڪو ٻه سلسله ڪڙي
 به ۽ خپل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڇڪه ڇي
 كوم ٿين و نه عموماً ٻه عادتون ڪڙي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ۽ هائڪو تيڪنيڪ هم ڇهه دا رنگي ڏي ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ۽. ايهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِنَاحِ تَه پَرِغُودِي
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَاطِ بَه اِي لَه بَرْمَه اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي
 كِنِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِهْرَايَه
 كِنِي حَانَ بِنَكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوءِي اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِخُو دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه
 پِهْرَايَه اَوْ هِرْجَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِمْتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِهَ دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پَكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعْلِ پَه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَه هِم
 پَتِ نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پَكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لُوءِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي . وِرْسَرَه دَا
 خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِيْكَيِ خَوْ تَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبْرَه چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كَه پَه هِر
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پَه هِر كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هِم نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِخُوكُونُو " كِنِي اِي دُ خُوِي دُ خُونَدِ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هِم يُوِي تَهِي قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ وِتَه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِمْتَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِيورِ پَه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِي كُيُو " دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اسْتِمْدَا اِي پِهْرَايَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِيْكَيِ :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي ..... لِيْكَنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سَه زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِي . شِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِي نِ پِهْرَايِي مِي جِسْ

ولې کېدل. مقصد دا چې د تخلیق جوهرې قوتونو د ادب په
هره شانگه کې د حان بکاره کولو توان لري. اوس که څوک
نسر په گوته پټول غواړي نو څوک به ورته اخر شه او وایي.
بناغلي اباسین په تپه کې د تغزل د موجودگي دعوی
هم کوي چې مناسب نه ده. په اصل کې تغزل د غزل سره تړلې
وصف د لکه چې څرنگ په رباعي کې تر یې په تشبیب کې
تشبیب او عقل سره د تعقل نسبت وي. هم دغه رنگ په غزل
کې تغزل وي اوس که بناغلي اباسین دا نه وپل غوښتل چې
په تپه کې تیب یا تیب وي نو بیا په سهولت یې دا وپل
شو چې په تپه کې یې انتهاخوب والی او شعريت وي. ممکنه
ده چې د بناغلي اباسین په دې حقله خپل خه خانتا منطق
وي. هسې خو که څوک تغزل ثابتول غواړي. نو په کافي
هوا، چینه، اواز، حوایي او مینه وغیره وغیره کې به یې
هم ثابت کړي ولې هېڅ علمي او فني اعتبار به ورته نصیب
نه شي. بحر حال د بناغلي دې خبرې سره خو قطعاً اتفاق
نه شي کېدای چې د هاینگوډي اومرو درې مصرعې وي. باید
چې هغوې د هاینگو هیتي ارتقاء په نظر کې ساتلې وه. بله
د تعجب خبره بناغلی اباسین دا کوي چې ” ټپه ۹ + ۱۳ کی محرو
میں ہوتا ہے، ” کېدای شي چې د بحر ونونه د بناغلي مراد د
تپې سلابونه یا چې وي ولې د اردو ژبې روزمره او محاوره
خو د دې جملې خه بل تعبیر وړاندې کوي او دا غلط فہمی

قدر تغزل په وه هاینگو کی قسمت میں کہاں - ټپه پختون
جبت ، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ ټپے اور هاینگو
میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ هاینگو میں تین مصرعے ہوتے
ہیں اور ټپے کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
فنا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
اس بنا پر دو مصرعے ټپے کو سر مصرعی هاینگو سے طلاق
دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما په خیال بناغلي اباسین ته د دې خبرې علم ضرور
پکار و چې د اصنافو د بقا په ورستو یو زور او ر تخلیقي
قوت موجود وي او کله چې هم یو صنف د تخلیقي جوهر نه
عاری شي هغه که تپه، چاربتا، قصیده او هاینگو وغیره
هر صنف وي بیا خپل وجود برقرار نه شي ساتلی اوس
که د یو پښتون شاعر تخلیقي زور په تپه کې ژوند را پيدا
کول شي نو هم د هغې شاعر د تخلیقي قوت نه به اخر بیا
ولې په هاینگو کې سا اوسې. د دې باوجود چې هېڅ تخلیقي
جبر او غیر فطري قدغن پرې هم نه وي لگول شوي. بحر
کېف زه بناغلي اباسین ته داسې گڼ شمېر تپې په گوتو کولې
شم چې هېڅ ادبي ښکلا او عوامي کشش پکې نشته اکر چې
څوک به ورته هم د تپې وپلونه انکار اونکړي. اوس که
محض د تپې پرايه د تفوق معیار گڼل کېدای نو داسې به

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتې سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بڼې بي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے.

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د رنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنغونو باندې خپله طبع ازمايي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 اولائي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تهن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج طرز او ڪره وره ڇاهل وو. ولي
 دي ڇاه ڇاهنگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناوت او سينگارته جي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغله اباسين ڇاه خيل کالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپکے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}
 گران بناغله دنته يو واري بيا تيندک شوے دے۔ ڇکه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه پاپدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغلي دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڻسے مفتي او منلے شي نو
 بيا پکارنه وه ڇي خان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇکه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین گهڻلے ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي۔ مکنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او دغه رنگ ترپي ڏ ادني
 مفتي دا بي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگبدل پکاروه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما ڇاه خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم۔ هيچري جي هم اوننه
 مني۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغلي اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل ورکوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکوته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻسلي دي ڇکه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻلے عمل دے۔ او هر ڪڏي هائیکو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدلے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇپو

نو بيا و لي بناغلي اباسين چي خيله هم د لغد د حرمت مڼونکي
 دے دا ناروا خبري کوي خو داسي بنکاري چي په گسرن
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کښي د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بنکار شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلپو ښتم اپرېل دوه زرم د روداد
 ترمنځه بناغلي واکټور راج ولي شاه څنگ صېب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پټه په موسيقي کښي خپله ځانته يوه
 پېژندگلو دري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کښي ځانته
 يو داسي پېژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

د بناغلي واکټور صېب په خدمت کښي عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کښي نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چرې هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغمه نغمه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کښي هېڅ کس نه راځي. دوهمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنائيت، آهنگ او رهم دري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کښي د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايگوني موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکټور راج ولي شاه
 څنگ د اخیال هم ښکاره کړو چي هائيکو په پښتو کښي ځکه
 خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کښي د دي سره تره دوو نکلے صنف شته. اوس
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکرې او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خپله خاوره کښي د
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کښي چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کښي بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده. که چرې دا وو بېله شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کښي دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کښي نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کښي
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.
 ممکنه ده چي دغه رنگ گڼي اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڌ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ئي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڏکڻه شي نو قباحه به ڪيڻي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڻي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبن حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڙي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڙخونه شته خو
 حئي خويونه ئي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورپدونڪي په وينه
 ڪيڻي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې نٿي ٿي. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڙخ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪيڻي وي او په هيڏ
 حال ڪيڻي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نٿي راو ٿي
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي ا

”ڏ ٽيڙي خپل يو محسوس او محسوس هئيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه

مصرعه ڪيڻي يو ڇهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“
 نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي ٽيڙي
 مصرعي په ڏڪر ڪيڻي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪيڻي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇهره بناخته پيغله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ئي ڏ بناخت ڏگنڻو اڙخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڙخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پيغله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرلي به ئي ٺيڪلا ڪانون ته ڪچڪول په
 لاس اودرپدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪيڻي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ ڏي ڏنو، مناسب تجرِبو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرِبي ڏي ٻيہ کيني
 او کري ڇي ڏ فکري رفعت سرہ سرہ پکني ٻيہ هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف ڏ تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 ڀر رياض، نوے سوچ او هنر مندانه جرات غواڙي. کيد
 شي ڇي ڇي پوهاند دا هم اوواڙي ڇي ڏ هيٺي تجرِبو او تنوع
 دا عمل به ڏ ٽپي پيڙندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 ڇي يو نقاد خوله راپورته کري ڇي ڏ ٽپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏ ٽپي ڏيئا او استحکام ضمانت ڏے او دا ڇي
 دا خاص رنگ به ذوق او ذهن بيخي ڏ ستوماني لڙي نه
 راوي خو زما ٻيہ خيال به ڏي ماورن اڀر کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وٺل زياته بنا وي. ماته
 پته ده ڇي کاسه ٻيہ ڄاے پروت وي نو دروند وي خو
 هونسيارن دا هم واڙي ڇي اوبه ٻيہ ڄاے اور ٻڙي نو
 دستا شي او بيا تخليقي اصناف ڏ کاڙي ڏ جبو د خاصيت نه،
 بلکي ڏ اويو ڏ رواني او تحرک ڏنويونه ٻيہ خيلو ٺوندي
 اوسي. هڪه ره غورم ڇي ٻيہ ساختياي اعتبار هم ٻيہ ٻيہ
 کني ڏ بيدلون مناسب تحر يکونه لامل پکار دي. ڏي
 وضاحت سرہ ڇي دا به ڏ ٽپي ڏ ارتقا هڻي وي نه ڇي ڏ
 ٽپي ڏ انقطاع. اوکھ چري دغه تجرِبي ڏ ٽپي ڏ روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٻني مضبوطي کري.
 گني نو ٻيہ بل صورت کني به ڇي ادب پخيله ڏ نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت ڏے ڇي ڇي نوي شاعرانو ٻيہ ٽپه
 نه صرف تضمين کڙے ڏے بلکي ورله ڇي ڏ يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي ڇي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ڏي
 فارم او هيٺ تعارف، ٻيہ ڏي ڏول کوي.

”دا ڏ ٽپي ڏ رومي مصرعي نه شروع شي او
 ٻيہ درٻه مصرعه ختم شي. ڏي منجه تر مضمونه شين
 نوري مصرعي ڇي ڏ ٽپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري ڏ ٽپي ڏ اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. ڏ دويم شعر دوايه مصرعي ڇي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ڏي صنف اوله
 بيره ده. ڏي وزن ڏ ٽپي ڏ ورٻي مصرعي
 مطابق وي. ڏي نه پس دوٻه بيره کني ڇلور
 مصرعي سره ڏ ٽپي ڏ آخري مصرعي وي. دا
 دوايه ڏ ٽپي ڏ مصرعي سره متردف او هم قافيه
 وي ڏي وزن هم هغه وي ڇي ڏ ٽپي ڏ آخري
 مصرعي ڏے.“
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا يې د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کونکس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپي هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستل.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپي

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټولې هلي ټپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدل

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولې دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسې نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کلتور د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گنداري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخېزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼې
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

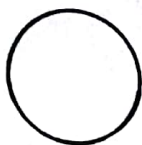
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

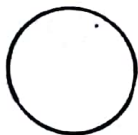
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگہ محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غہر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غہر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۲) خبری اتری، پبلیکوشن، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیہر حرت، 'ادب بازار'، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوهر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالہ تلخیص دے چھ د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ او جہرہ منہ۔

نشته پروا که سنگسار بزمه زه
مرمه په ده دي چي داسي نه دي پکار
کاپي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

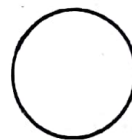

نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم

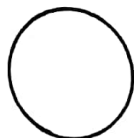
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مري ته لاس اچوي

د پر گنهگار يمه خو ما اوښخنده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

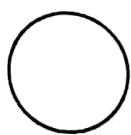

اے د کلهم انسانيت رسوله
تا چي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

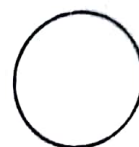

واي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

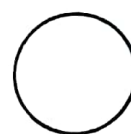

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

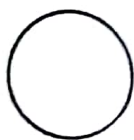

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

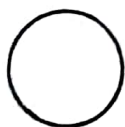

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو را تر غاړه نه شي
چې د جامو استري مې مانه نه شي

بازار كښې گړځي ښه ښكاره مخونه
خو مونږ چې اوويني ٲادر كړي په سر
زمونږه ښمې مونږ نه ستر كوي

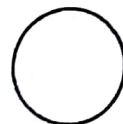

شپړيني ښه داده چې زړه كړو صبر
اوس د انصاف طبعي له چانه كوي
غله د قاضي كور كښې پناه اخلي

چې دې يوازي كړم په نيمه لار كښې
نو زه له ٲانه داسې ورك شوم لكه
د مياندو غښې چې خالي پاتې شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره پاسته كه ددې خوړ كانه وي وو
نو كيد پانويه وو ٲول خوړلي

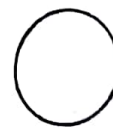

شپړ زه د كلي شريفانو كښې يم
ٲوك چې لوټم هغه مې قدر كوي
شمه چې جگله كړمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

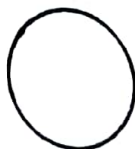

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

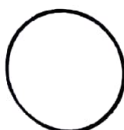

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

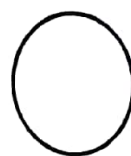
ستا پي رځي د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

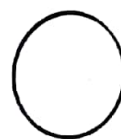
وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکي
راته و دوتو کنبی کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

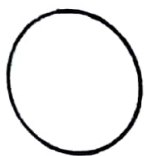

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوئ شېرېني

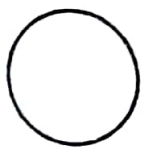

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

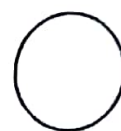

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

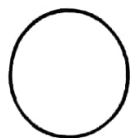

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

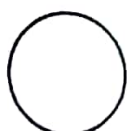

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کاني کني قلم گوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

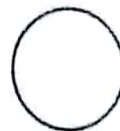

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انغري ميه پراته وي

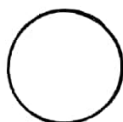

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

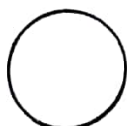

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير مه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي حاء ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

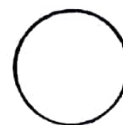

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

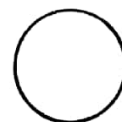

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

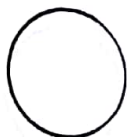

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

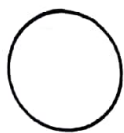

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

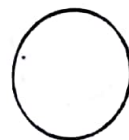

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدائے شته چې نور ورته هېڅ نه وايه
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

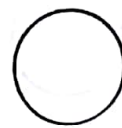

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

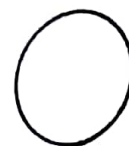

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمې وې تابه څه نه کول

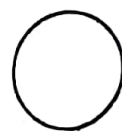

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

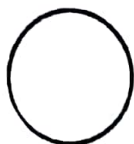

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

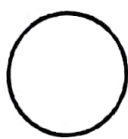

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېصلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

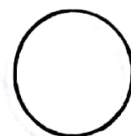

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

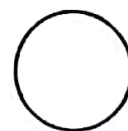

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

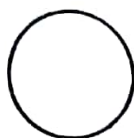

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

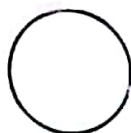

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

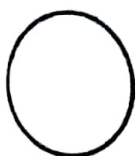

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

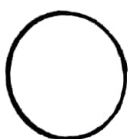

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

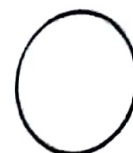

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

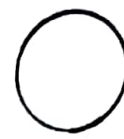

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوکه په زړه کښې خاڼ راکوي

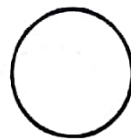
ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

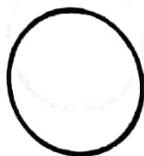

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

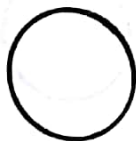

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اورسي بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

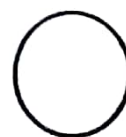

ددې خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندوکه راوتي وي خو
مېر شوي اخر د لوپټې پکي کنيې

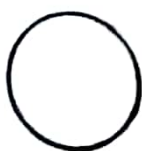

خلقو په ما بېدگسايې کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

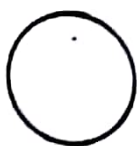

نوره مې هېڅ باندې پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

مېرانه شوه مېره د پښتو پالنه
پلار مې په موبن باندې جرگه کړې ده
نور مې د شپې تياره کنيې کور پرېښه ده

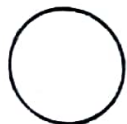

غله راختايې دي په کور، غلي شه
سوچ ته مې پرېښه که خه لار راوتي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

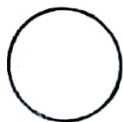

راوړي چې ماله پلوتې د سحر
شوک مې پلوقدرې هم اونته ويښي
کورتته د شپې تياره کنيې خان رسوي

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

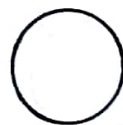

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییني نه هم سترونه کوی

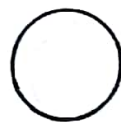

خوک ورته پورته هم کتله نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

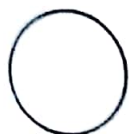

په ژوند کبې کته او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

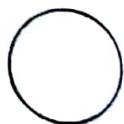

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره هېران کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه ښله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولې

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان
ياران په بېلہ باندي پيا زگرځوي

دا ښه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بېلہ وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې ښايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور ښه ښه
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناو ي استقبال ماکوه

دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کور کښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوگنډې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

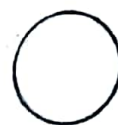

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی لندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین بی، دیوال پریو چي

بنگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

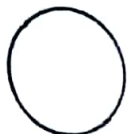

دي ستم به خه تعبير کوي شوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

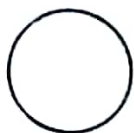
ورسره ډيري مجزي دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

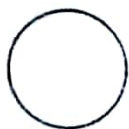
دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
شوکه شته چي لاس کښي په سر د ټيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اختر په ورځ روژه نه نیسي

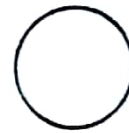

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

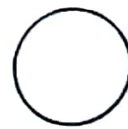

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنکلو

قد ي لونه ي
او جينکي دکاي
ماته پسته ي

غم ي لب سېک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانه ورک شو

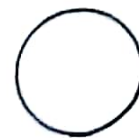

مح نې بد رنگ شي
چې پري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

څوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماره شو
خو ملکان دکلي
د لوبې مړه شو

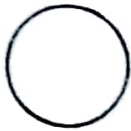

خسه چې وړاندي
نواسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

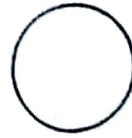

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

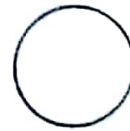

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راخاښي

اور د سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
ڄڻي شته ڏهري سڀي
ڄاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڄڻي نو هر وڳڻ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

ڏا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڻي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

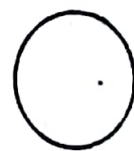

ڪور ته دي زرخي
ٿرينده ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڻي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

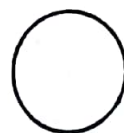
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

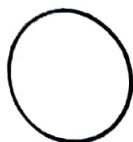
پِه تَوِيوود دُ وِينو

تَندِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دا بِنارِيان هِپِشِه

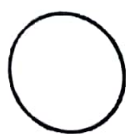
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پِرِپُوِي

سَتا لِه کَرِپوان نَه زِمَا

لاَسونِه اوڻِي

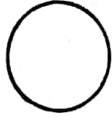
بِل پِه ما اور دِه

دُ اوِنِکُو دووُ خَاشکُو کِنِي

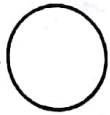
نِي حِدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

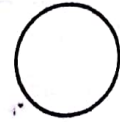
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

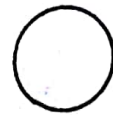
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

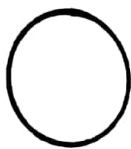

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری

د شپې راپاسوي ما

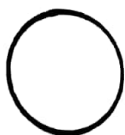
کار راله گوري

کيننه کم بختي

څوک دې ميراته نکړي

د چلو لبتې

ستدرې واځي

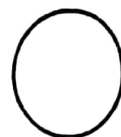
را ټول دې نه کرمه زه

مر شومه هاي

خوشه فنکار ي

د پېغلو بت سازوي

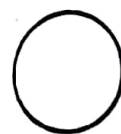
هسي اوزگار ي

غرق شوې لاري

خوراک او څنک چي کوي

اوس په ولاړي

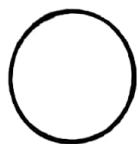

هسي به ونه شي

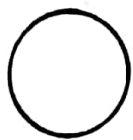
چي ترې اوبه نه اوځي

کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

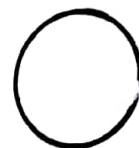

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

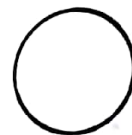

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

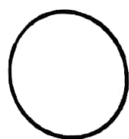
اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

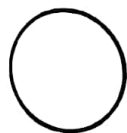
تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

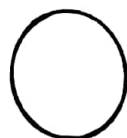

قصه خاني ڪئي
بڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

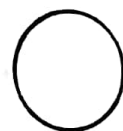

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

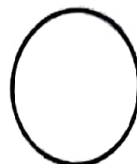

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

ڙوندڙه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

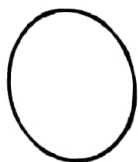

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

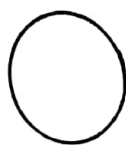

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

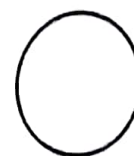

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

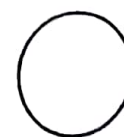

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجگه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطاشی

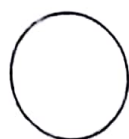

نپرونه درزپی
چی آینی جورپی
کافی ماتپی

ژوند می رنگین شو
راکبھی متی راغلابی
سرچی می سپین شو

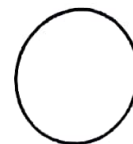

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

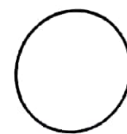

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهپی
سودم ته شین ده

د کلي خلق خه رانده خون ددي
خداي شته مري تاه به دي لاس پرېو
چي د هتيانو غلا په تپته کوي

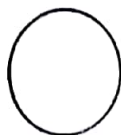

اووايي ټول د اکيچن کسه دس
ايکو ته هسي خوشحالېږي خله
خوک لېوني نه دي چي تا يادوي

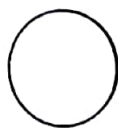

زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چي ميانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښي ئې مارغان بندي کړل

خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
خپې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يکو

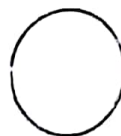

د خپل بنايست له زوره نه دي خبر
دراز قامته ، جادوگري پېغلي
ډېر مې کچه کړي چي منتر پخوي

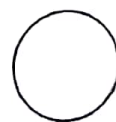

شېريني تاسره له دغې ويري
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره کوښښ ماته شي

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

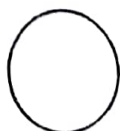

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

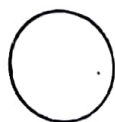

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

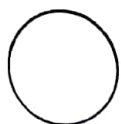

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

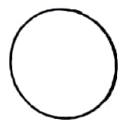

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حاييه ما سره ايرى مه وهه
دمه بس دمه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

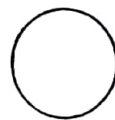

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د لپونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كښې نه ده
بنار كښې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

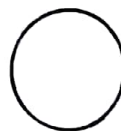

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښې خاى راكوي

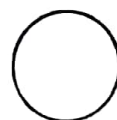

يوه جگړه كښې زمونږ د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

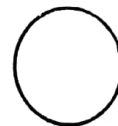

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

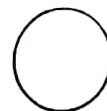

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

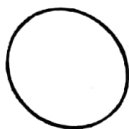

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونئ يو

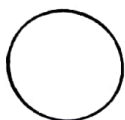

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

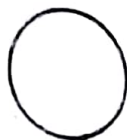
سر به بي حايه درله شه خوبوم
دېنتوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

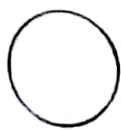
په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

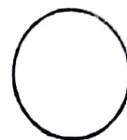

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

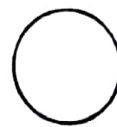

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېولارو کني
وه کلا لى سم کړ خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتو لمبه اونگري

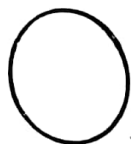

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بڼه تور پوري کړي

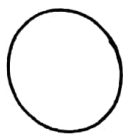

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرتو خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرتو غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني په زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

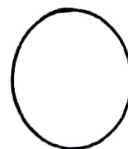

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

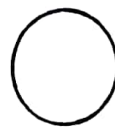

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
راڼه په لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي په سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

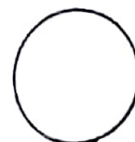

پر بنده چې پغلې ځي په خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

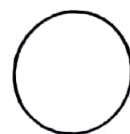

وايم چې تويي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسته شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

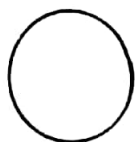

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

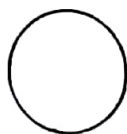

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

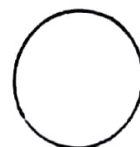

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

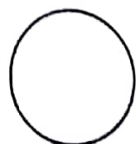

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

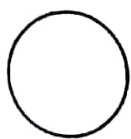

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

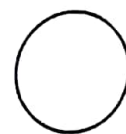

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

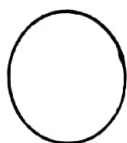

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

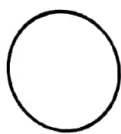

سترگي له دځي ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

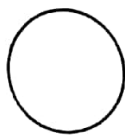

سمه شه بنجي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

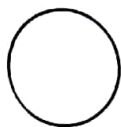

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په بنغو پړي
بيا به ترې گڼي او بڼي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبت تويوي
كانهي اويو كنه وراسته كنهي كله

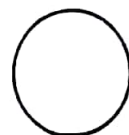

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
لكه د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو كنهې هيران بيلوي

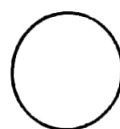

بن انتظار د عرومي مي او كره
ترخو چي چرگه كوركه شوې نه وي
نو په هاكو باندي بچي نه كنهني

زرونو كنهې اور د مينې بل كړي كنهې
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پكيني خدا بگو واوره كنهې سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
لكه د ژمي په واورينه شپه كنهې
شوگ په كمره كنهې انگي تي بله كړي

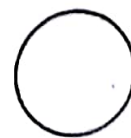

پهغلي د بنار پارک كنهې راټولي وي نن
وېل مي راغله يوويشتمه صدي
مي چي د كور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړي خبرات پسي 'د اكي غورخوي

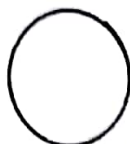

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کني هماغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کني کوڅه کني يو ملنگ چغه کړي
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

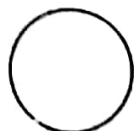

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دي وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راکو
ستا پیه کسار کنبی خو اوسپن مانه

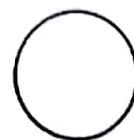

ورته می اووی حیث شاه دے ستا
وہل ی غوام چی برینا نہ شی شوک
پرتوغا نیسونه جوہوم لالیہ

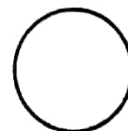

پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل
هرخہ چی کنبی دابندی نہ منم
زہ خو خہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ اوشو خبر دے کہ می پپرنی نہ
مانہ دی هاغہ ورچی ہیری نہ دی
چی پیه خنکل بہ می اودہ پرتاہ وی

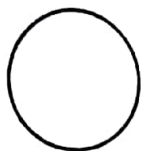
دہرہ کم عقلہ ی زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک کنبی نہ شی
زما پیه سر پا سرہ شر مہ کوہ

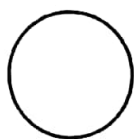
مونز پیه جامو کنبی نہ خائین وپدی
چی دا دہ راغله یو ویشتمہ صدی
کورکہ سو وران شو نو پروا دُخہ دہ

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږين
خوږيونه وينم تعبين وناه وښم

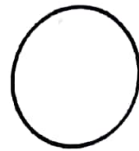

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروانه کوي

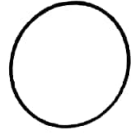

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دانستې غوڅي کړي

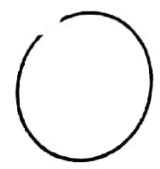

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمي په دې کښې هم سترونه کوي

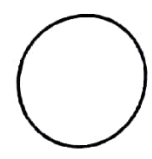

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بي خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

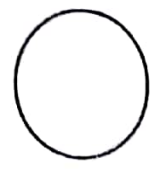

لږه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينی ده

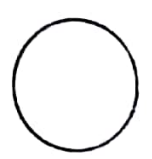

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونږ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

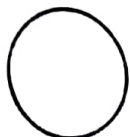

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

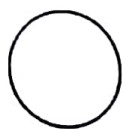

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

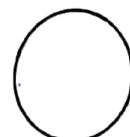

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

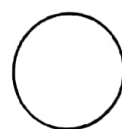

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

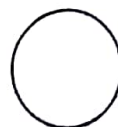

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کپړې
شابه شپې شپې راوورپه

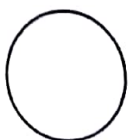

د خدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې نې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

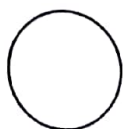

بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

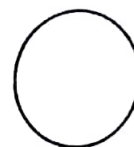

وايي جولای بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاړ کوهي ته اوغورخوه

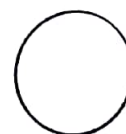

زما ترپاې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلې خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

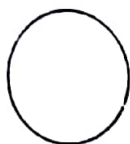

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي لېونه نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

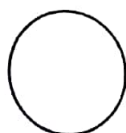

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لويته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

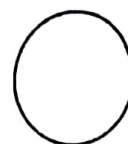

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم د کړيال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

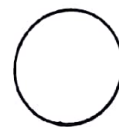

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

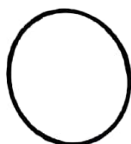

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

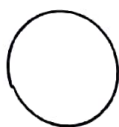

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هکلهونه کښي د انحر اونو کښي

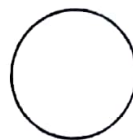

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

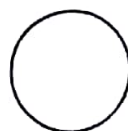

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼي شوي

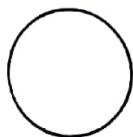

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

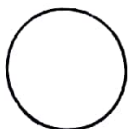

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

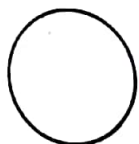

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

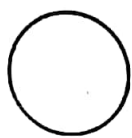

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهي کښې څوک دېره دي

شهرينه گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

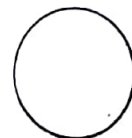

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

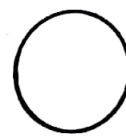

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بودي په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

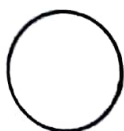
مړنه شم ځانې راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

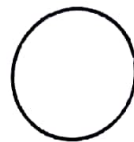

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

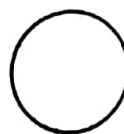

میاندي په داسې پښتو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه وايي
سرتو یې خبر شه خوباوري شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

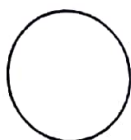

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

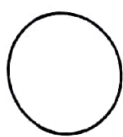

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمکه به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

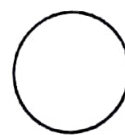

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

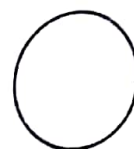

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

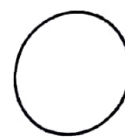

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخُه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

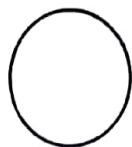

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

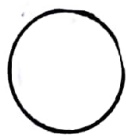

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه مَه پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَان لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَه

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

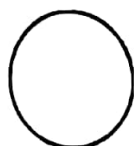

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیر و او خور و
په نیمه شپه چې اوبه خور له مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

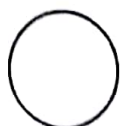

بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

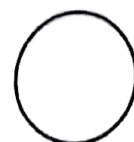

پنهندي بنجي خپل خاوند ته اووېل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

درته واده بنجي شه اووېسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورې وي

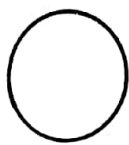

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهندي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

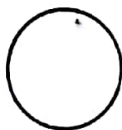

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني څوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٿوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ خٽله يمه

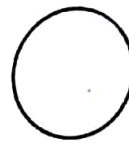

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاري ڪي چاته وهلي نه شم
ورڪڙي مان ٿي ڀرڻ له لتي

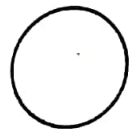

زور ڀي ڀه ڇا ڏي ڇو غور ڇنگ نه ڪوم
گڏي ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گڏو انو غو ٽي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

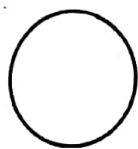

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ڙوند طوفان ڪڀي ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙي ٿوڪ

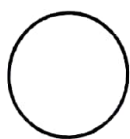

ڏ ڇي له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گڏو کافي کوي

شهريني دده فاوژکاره ي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

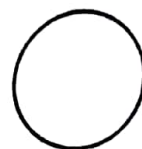

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نوهم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفائي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

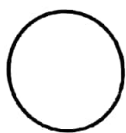

خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي ڇه ڪري هغه به رسي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

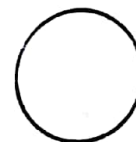

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما ڏخي لاسو نه دم اووته

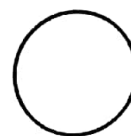

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پي
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پي ملندي ڪوي

ورسره سيل له ڏسيند ونونه ڪم
هسي تر ڪم زره صبرو له نه شم
او ڏ مهي غوڻسلا بلا ڪرمه وي

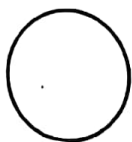
سرتوره مه شي خود ناز مڀمبي
داسي طوفان راپورته سوه ڏي چي
په سینه ورڇ خلقونه لار ورکوي

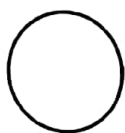
چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

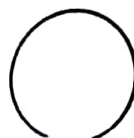

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکې مې يو ساعت له نه اودرېږي
آ بونډې مې هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگې مېني پي نه کوي

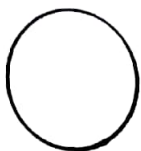

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغږې کومه
خې په کوڅو کښې لوږغې کوي ته

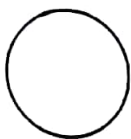

کم عقلي هسي پرېشانه ئي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگې بڼو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

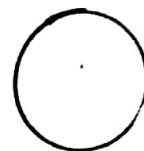

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

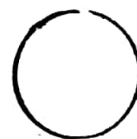

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

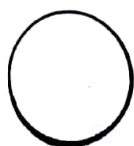

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

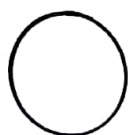

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

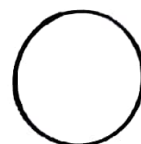

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

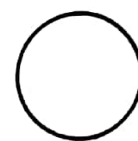

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگې چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټې ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

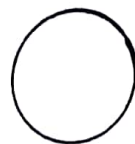

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

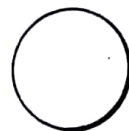

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلې غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

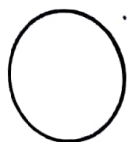

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

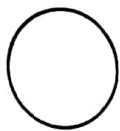

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر وپکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

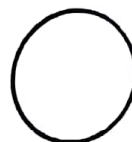

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گېډه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

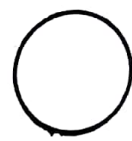

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمونه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

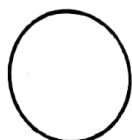

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

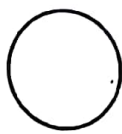

لکه غوتې هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

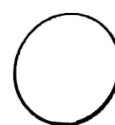

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

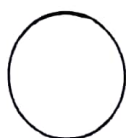

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَدَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرَكِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

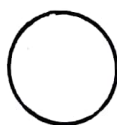

جَوِي پِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دَه
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُه نَه سَوَزِي؟

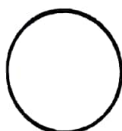

دِر پَه پَه بِي حَايَه وَخْت دِي اَوَرْتَلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَوَك يَانْگِي اَوَشَرِي

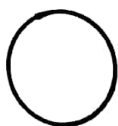

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَرشَوْنَه وَ
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اِنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډه شوه

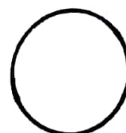

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

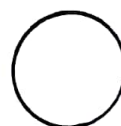

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په سين ديوتي کيږي

خدا ښته ژبا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

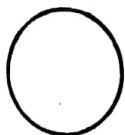

ساه ترې وېستلے شم په دوو گوټو کښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوړي
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

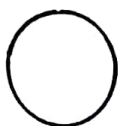

نورد قرب د اموڼه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

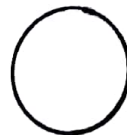

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گوتي اوخورو

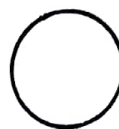

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ڙڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هيچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هين غلاته شو
ڏچم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

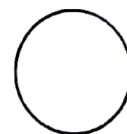
تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

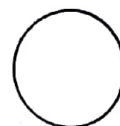
نورزه انصاف ڏچانه نه غوارمه
که وس مي اورسيد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

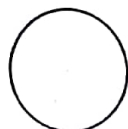

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

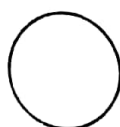

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

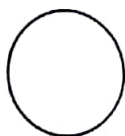

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

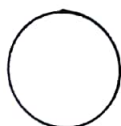

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا بگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بچ وټاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

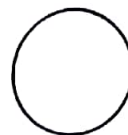

شهرينه وايي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو او خوره

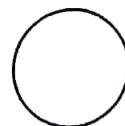

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

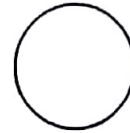

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

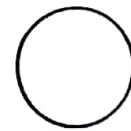

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وښي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

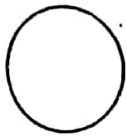

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

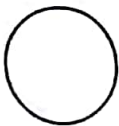

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

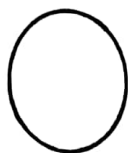

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنْدُ پِيٲَرْنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبِسْتِي شْتَه دَے
خَه خَه دَ لَو بُو گُوڊَاڳَے خَوْنَه يَم

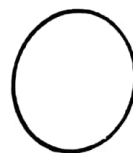

مَنَم چِي هِيٲَ تَر پِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنَو نَه خَو بُو نَه يَم

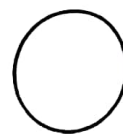

دَا تَقَدَّس يَم لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي گَلَر نِگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِغْتَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانْدِي يَم مَه تَبْرُوڊُ
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيٲِي نَه بِنْدُ وِي

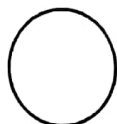

دَا سِي نَارَا سْتَه كِرُو دُ رُونَد عِي شَوِنُو
اَو س چِي بِي جَلِي لَارَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي زِي هَم وَه لَه نَه شُو

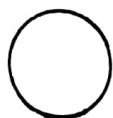

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شْتَه وے
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَا نَوْنَه كَسِي يَم

زُه قَد غَنُونَه بِه چَا نَه بَدْمَه خَو
بِنَه تَه يَه بَسَه بَد تَه بَه بَد وَايْمَه
حَجْرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرْق كَوِي

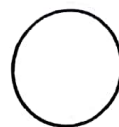

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي بَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

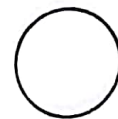

وَرْتَه چِي وَايْم بِنَا سْتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پوزَه كُنِي كَرَه غَوْنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

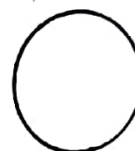

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اولِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوْشَكَلِي

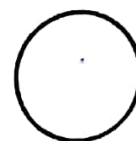

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرَمَه زُه
مَه خَاموشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِينَدِي چِي غِن اَوْنَكْرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجونه

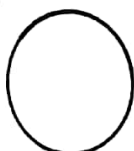

تکړ تکور به يې زخونه نه وي
چې يې په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

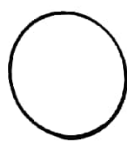

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي شي

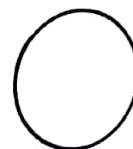

رب به يې روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

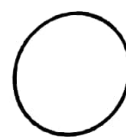

اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

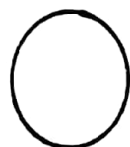

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

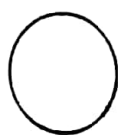

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

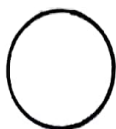

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونډې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

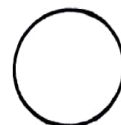

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

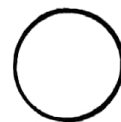

پخه توبه كه ي وېستې ده هم
په پټو سترگو پرې باور مه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكناې

شېرینې ستاگياې په سر سترگو خو
كه دې زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستې د شېرې خوبونه

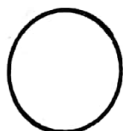
خانا زهه به خرابېنې زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

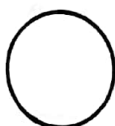
بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې ي دولې د پلار له كوره اوچي
پوښه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

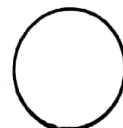

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوند ما وه

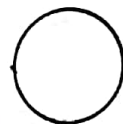

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

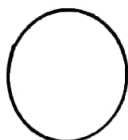

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

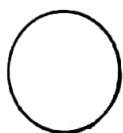

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگې ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پرپوځم

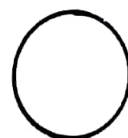

زه عجا هديم د اسلام اومتی
د پر گنهگاريم خو که وخت راځي نو
زما د توري زور به هم اووینئ

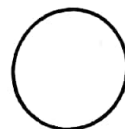

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راځي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې ځم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

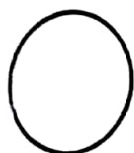

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
ځان سره غپږ کښي کوو اكي گرجوي

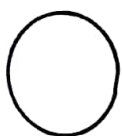

بي شکه ځان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

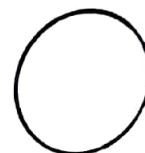

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

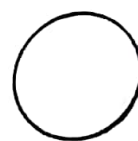

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومره اطمینان ماسره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

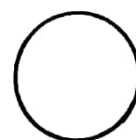

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

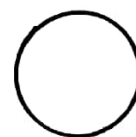

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

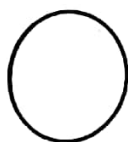

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه د ب سپي ترينه بنه كومه

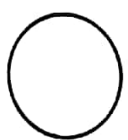

د سياسي رهتما ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر بوخي په ماحول د گناه
د بنار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

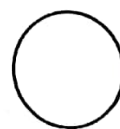

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه خي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

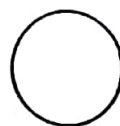

خنگه وي نوره د ايمان كزوري
راند چي اوس د جبعي مونچ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

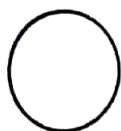

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

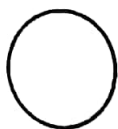

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښتنه پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

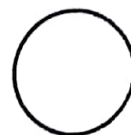

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

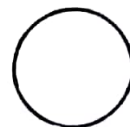

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریبلو سترگو هڅه نه وینم

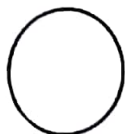

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونوی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

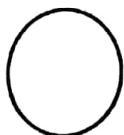

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورخو

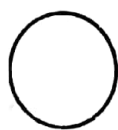

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

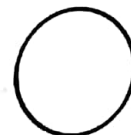

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

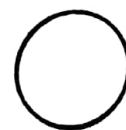

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چي دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه چي ککوي حجره کني

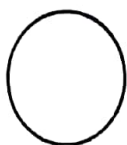

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنځي ي دوسره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

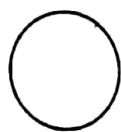

لکه شیشه ي زړه ذره ذره شي
د شپي چي پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

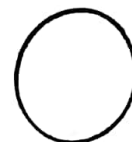

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

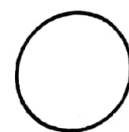

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوولي

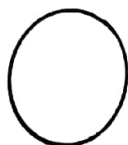
چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

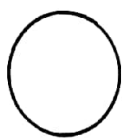
دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه لکي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

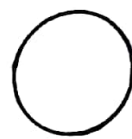

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبي غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

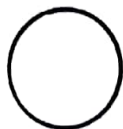

چرتنه د يو لاسه خټلے دے پړق
تا چې په خپو نگرينې پورې کړي
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښخه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له مياندو نه چي شوکوي

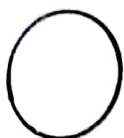

هر شخه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چي اوترو

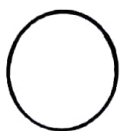

درسه دا خبره نه منه
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پَنَاہ رَاکِپَلہ

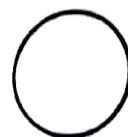

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گَنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَوِرِیَدِی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِی دِی بَاتِہ بِنِہ وِی

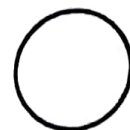

دُ ثَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرِتہ وِرِیچِی غَرغَنَدَہ اَوَنکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تُو کَالُو نَہ وِی
دُ پَنگَلتُو بَ غورِخُٹکِ ی مَلا مَاتَہ کِرِی

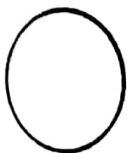

چَا لہ ہَم نَہ وِرکُو ی حَاے پَہ نِرِہ کِنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی ی مَہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل مَچ دُ اِیَنِی نِتَہ دَے

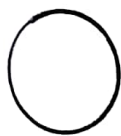

سَرکَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دِ کِنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَاوِستَلِی
سَر بَہ ہَرخُہ تَہ وِر پَہ خُو ی کِرِہ زَہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

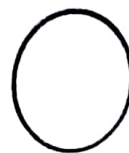

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

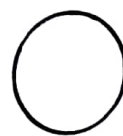

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خندا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غږېده کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غوږونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۴. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۵. کاني دُ کھل پټه لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به خدئ وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**